

50057201 : สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

คำสำคัญ : เรือนค้าขายพื้นถิ่น/ความทรงจำ

ชีโนรส พันทวี : การศึกษาเรือนค้าขายพื้นถิ่นเมืองเชียงคานในฐานะความทรงจำของชุมชน. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.ต้นข้าว ปาณินท์ และ รศ.ดร.วีระ อินพันทัง. 200 หน้า.

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาถึงวิวัฒนาการความเป็นไปของชุมชนซึ่งมีเศรษฐกิจการค้าเข้ามา มีบทบาทต่อชุมชนและเรื่องราวความสัมพันธ์ในมิติต่างๆของระบบการค้าขาย ตลอดจนภูมิปัญญาที่ปรากฏในวิถีชีวิตเรือนค้าขายพื้นถิ่น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงการแปรเปลี่ยนไปจากปัจจัยใหม่ที่เข้ามามีผลกระทบกับชุมชนและสถาปัตยกรรม คือ ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว

โดยวิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน สัมภาษณ์ข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ การอาศัยร่วมกับคนในชุมชน และการสำรวจจริงวัดในส่วนของการสถาปัตยกรรมโดยเลือกกรณีศึกษาทั้งหมด 10 หลัง วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนและสถาปัตยกรรม นำเสนอผลงานการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบภาพถ่ายและภาพถ่ายลายเส้น

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเชียงคานมีเศรษฐกิจการค้าเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในความเป็นไปของชุมชนตลอดมา เรือนค้าขายพื้นถิ่นเป็นสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองการใช้งานของวิถีชีวิตในระบบการค้าขาย โดยถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบต่อเนื่องเรื่อยมาอย่างช้าๆ ตามวิวัฒนาการของการอยู่อาศัยและเทคโนโลยีการก่อสร้าง ปัจจุบันปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนกระตุ้นให้ชุมชนที่เคยซบเซาได้กลับมาคึกคักอีกครั้ง ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต่างออกไปจากเดิม คือ เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว ส่งผลให้สภาพทั่วไปของชุมชนและลักษณะสถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาพร้อมกับการท่องเที่ยว และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงแนวคิด วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเอง

การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆนี้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการเข้ามาของการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คนในชุมชนจำเป็นต้องมีการวางแผนจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมตัวรับมือกับกระแสใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นกับชุมชน เป็นการรักษาคติวัฒนธรรมเดิมให้คงอยู่พร้อมไปกับการเปิดรับสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ เหมาะกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ภาควิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

50057201 : MAJOR : (VERNACULAR ARCHITECTURE)

KEY WORD : VERNACULAR SHOP HOUSE/REMEMBRANCE

CHINOROS PHANTAWEE : THE STUDY OF VERNACULAR SHOP HOUSE IN TOWN OF CHIANGKHAN AS THE COMMUNITY'S REMEMBRANCE. THESIS ADVISORS : ASST.PROF. TONKAO PANIN ,PH.D.ASSOC.PROF.VIRA INPUNTUNG. 210 pp.

The aim of this research is to study the development of the community influenced by trading activities on the shophouse lifestyle. Additionally, tourism, the new factor influencing community and architecture, is also studied.

Methodologically, The data was collected by means of secondary study, field survey, interview and participant observation living with people in the community . Ten shophouses were selected as the sample. Various factors influence the community and architecture were analysed and then presented in description including photos and sketches.

The result found that the community in Chiangkhan has been driven by trading. The vernacular shop house is the architecture which is constructed in order to response to life style in trading system. This is continuously transformed together with development of habitat and construction technology. At the present, tourism factors plays significant role in transforming lifeless community into lively community once again. With different aim of responding tourism, this accelerate the change in the community in general together with architecture. One part is influenced by external culture that comes with tourism while the other one is caused by change in concept of life style of local people.

All changes can obviously reflect the effect of tourism. As for keeping an old spirit of community together with accepting new trend creativity, local people is recommended for systematic management in order to deal with unfamiliar surroundings going in their way of life.

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สามารถเสร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของรองศาสตราจารย์ วีระ อินพันทัง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยมาโดยตลอด บุคคลที่ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างมาก คือ ศาสตราจารย์ อรศิริ ปาณินท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรดี เกษมสุข ที่ได้กรุณาสละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณความช่วยเหลือจากเพื่อนๆทุกคนทั้งในสาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและเพื่อนจากหลายๆกลุ่ม ในการลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม รวมทั้งความเป็นมิตรอันดีของคนเชียงคาน ที่คอยให้ข้อมูลด้านต่างๆและคอยช่วยเหลือตลอดเวลาที่ผู้วิจัยได้พักอาศัยอยู่ที่ อ.เชียงคาน

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ สำหรับโอกาสด้านการศึกษาพร้อมทั้งความรักที่มีให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา และคุณพ่อ ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้วิจัยในทุกๆเรื่อง ตลอดจนบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งไม่ได้กล่าวในที่นี้ด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์